

Estem fets d'històries

Estudis en Mitologia i Simbologia

Aquesta foto et portarà a llegir sobre *L'Odissea* d'Homer i el sentit de la vida

Perquè l'Església sovint ha sigut guardiana de les arts i les humanitats, i perquè amb el Concili Vaticà II es va proclamar ella mateixa «experta en humanitat», em sembla que pot ser vist com un bon auguri que l'Institut de Ciències Religioses de Barcelona ofereixi un Diploma d'especialista universitari en mitologia i simbolisme. L'Institut té grans professors en filosofia, interpretació, Bíblia, clàssics grecs, simbologia religiosa, mitocrítica, i altres ciències humanes que poden fer parlar els mites i els símbols més antics, a l'home i la dona d'avui. Tota persona es pregunta, en el fons del seu ésser, pel que han sigut sempre els misteris de l'ésser humà, perennement enigmàtics, però també eternament necessitats d'elaboració: la mort, l'amor, el sentit de la vida, la solidaritat, els comportaments humans irracionals, etc.

Com diu E. Galeano: «Els científics diuen que estem fets d'àtoms, però a mi un ocell m'ha dit que estem fets d'històries». Els relats que ens contem repetitivament perquè ens han marcat, els que ens han ensenyat de petits, els que la societat ens ha transmès, i tants d'altres... configuren la nostra manera de veure el món: són la nostra mitologia. Com deia l'enyorat P. Lluís Duch, antropòleg i monjo de Montserrat, la vida humana és sovint paradoxal, una conjunció entre la raó (la lògica, el concepte, l'anàlisi) i el mite (la intuïció, la imatge, la narració): la vida és *logomítica*. I part de la salut psíquica consisteix a equilibrar aquestes dues dimensions.

La frase «Més Plató i menys Prozac» té quelcom de veritat: necessitem filosofia, però també conèixer i estudiar els mites per poder trobar guies per entendre i digerir el que ens passa. Els mites i els símbols ens ajuden a elaborar el que ens fa mal, el que a vegades queda reclòs en el cos en forma de mals estats psicossomàtics, insomnis, buidor existencial. Els mites són contes universals o expressions de l'inconscient col·lectiu (com diria C.G. Jung) que ens transmeten el saber intuïtiu que han anat forjant les civilitzacions al llarg del temps i, a la vegada, són *transformadors* d'energia psíquica. Per això, una poesia, un conte, un mite, o un relat bíblic poden canviar el nostre humor i, fins i tot, la nostra manera de viure.

Però també cal un estudi crític del mite, perquè dins d'aquesta saviesa que se'ns transmet també hi po-

den haver barrejats prejudicis culturals, pensaments màgics arcaics, defenses socials agressives... Per això, és profitós fer-ne una interpretació a través d'una crítica de les ideologies, com diria P. Ricoeur.

Quan parlem de mitologia hem de parlar també de *la Bíblia*. Eliminant el sentit pejoratiu que té la paraula *mite* de narració falsa, hem de descobrir com molts passatges bíblics usen el gènere literari mític per expressar el seu missatge. Admetre això no té res a veure amb voler negar el caràcter testimonial dels relats bíblics, sinó que és admetre que *la Bíblia* és també literatura, i només des de la mirada del literat un pot descobrir totes les seves riqueses. *La Bíblia* és literatura, és mítica, però també és creadora de literatura, d'altres mites, d'art. El literat canadenc N. Frye (1912-1991) qualificà *la Bíblia* com el codi de la cultura occidental on hi trobem els grans relats que han configurat la nostra imatge col·lectiva

des de fa mil·lennis. Per a ell, cal distingir la mitologia de la ideologia, els relats mítics són manifestacions de les vivències existencials humanes, apunten a la utopia, a les possibilitats de desenvolupament; la ideologia, en canvi, és un discurs que ens diu que ja estem en el millor dels mons possibles, que el que cal és conformar-nos, no somniari; per això són més necessaris els relats mítics que els discursos ideològics.

Aquests estudis poden interessar a persones molt diverses. Són uns estudis ideals perquè tota persona interessada en les humanitats pugui tenir una formació continuada. Avui en dia ja no s'entén que un professional, després d'haver acabat la carrera, no torni a obrir mai més un llibre; aquest diploma li pot ser una guia per saber quins llibres són indispensables en l'estudi de la mitologia i el símbol li posarà a les mans els relats que més han influït en la nostra cultura i li ensenyarà també a veure el que tenen de simbòlic els relats de la publicitat, dels nostres polítics, de la premsa, per tal d'esdevenir més crític i clarivident del substrat logo-mític de la nostra societat. És per això que aquests estudis poden donar profunditat i un valor afegit a periodistes, polítics, escriptors, artistes, psicòlegs analistes i humanistes, teòlegs, professors de ciències de la religió, etc.

C.G. Jung deia que l'ésser humà, en la primera part de la seva vida, està destinat a esforçar-se per trobar un lloc en la societat (treballar, formar una família, participació social, etc.); a la segona part de la vida, en canvi, cal que l'individu s'obri a l'espiritualitat (en sentit ampli) per trobar un sentit a la vida, si no vol caure en algun tipus de «neurosi obsessiva». L'estudi dels mites de totes les cultures pot ajudar, de manera especial, a les persones en recerca espiritual en la segona part de la vida, i també en la primera època de la jubilació, quan un té temps, i encara forces, per dedicar-se a l'estudi de les humanitats i de la saviesa.

Dr. Antoni Pou i Muntaner, osb

Professor de l'ISCREB i coordinador acadèmic del Diploma d'especialista universitari en Mitologia i Simbologia

Mitologia i Simbologia

Diploma d'especialista universitari on-line

Curs 2019-2020

Període de matrícula 10/06/2019 - 30/09/2019

Més informació a: www.iscreb.org - Tel. 93 454 19 63

Carrer Diputació 231 - 08007, Barcelona

secretaria@iscreb.org

[is]creb Institut Superior de Ciències Religioses de Barcelona

Blanquerna Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport

ESTUDIS ON-LINE

La permanència dels mites

Aquesta foto et portarà a llegir sobre *El Senyor dels Anells* i els textos bíblics

Cada societat humana, en la complexitat del seu ara i aquí concrets, mitifica unes realitats per tal que, a través de la seva simbolització, destaquen per damunt d'unes altres. Mitificar no és més que una estratègia per atorgar relleu, és a dir, per indicar que unes realitats en concret queden investides d'una dimensió que les fa sobresortir. Per això, és legítim congegir el retrat d'una societat bo i analitzant els seus mites, subratllant els seus símbols com a un senyal de les seves aspiracions i valors.

El fet que cada societat dugui a terme aquest procés, en cada ara i aquí determinats, fa que les realitats mitificades siguin variables en funció de tota mena d'interessos, preocupacions i modes. Per això (per bé que sigui de gran importància), el més rellevant no són tant les situacions concretes que es mitifiquen, com el fet de constatar que l'ésser humà no sap viure sense mitificacions. Evidentment, també hi ha qui mitifica dimensions que d'altres considerarien insignificants (el futbol, les sèries televisives, personatges famosos...) d'acord amb la dialèctica entre idolatria i iconoclastia. Però el fet rellevant és la lògica que fonamenta els nostres mites.

Així, pot mitificar-se el concepte de progrés com a expressió de la voluntat de projectar-se cap al futur, o mitificar-se la salut com a visibilització d'una

“
Mitificar no és més que
una estratègia per atorgar
relleu, és a dir, per indicar que
unes realitats en concret queden
investides d'una dimensió
que les fa sobresortir
”

societat que es vol preocupada per la dimensió terapèutica o, encara, mitificar la militància com a declaració del valor que es concedeix al compromís social. La Revolució Francesa va mitificar els ideals de Llibertat, Igualtat i Fraternitat; l'ONU va fer el mateix amb nocions com Drets Humans; les ONGs han mitificat idees com Desenvolupament. En aquest sentit

pràcticament tot és potencialment mitificable: la lentitud per a aquells que es lamenten de viure en un món accelerat, el fet d'estar connectats per a aquells que defugen la soledat, el decreixement per a aquells que protesten contra les pràctiques que posen en risc la sostenibilitat del planeta, la senzillesa per a aquells que creuen que hem creat uns sistemes que premien l'orgull narcisista, el silenci per a aquells que es giren d'esquena a entorns excessivament sorollosos...

Des de fa mig segle, es constata un interès inesperat pels mites. Si la lògica dominant des de Plató incidia en una seqüència evolucionista segons la qual hem de passar d'allò mític a allò lògic, avui molts destaquen que no hi ha oposició sinó concordança entre ser mítics i racionals, entre la mítica i la història. Lluís Duch (que havia estudiat a fons aquesta temàtica) va encunyar l'expressió *logomítica* per indicar que la capacitat expressiva de l'ésser humà no s'esgota en la conceptualització sinó que s'expandeix vers la simbolització, perquè no vivim només de definicions sinó, sobretot, de representacions i d'interpretació.

Dr. Francesc-Xavier Marín i Tomé
Professor de l'ISCREB i de la URL

Aquesta foto et portarà a llegir sobre el mite d'Osiris

Diploma en Mitologia i Simbologia

Estudi de relats i símbols de la humanitat

Matrícula oberta: www.iscreb.org - secretaria@iscreb.org
93 454 19 63 - c/Diputació 231, Barcelona